

zasady komunikowania się

Jak można pomóc
dziecku z opóźnionym
rozwojem mowy
oraz jego otoczeniu?

Działania osoby dorosłej (nauczyciel, personel pomocniczy, rodzic) wobec dziecka z opóźnionym rozwojem mowy.**Jak słuchać dziecka?**

- ▶ Słuchaj cierpliwie, aż dziecko skończy swą wypowiedź.
- ▶ Nie przerywaj mu, nawet gdy mówi bardzo niewyraźnie.
- ▶ Gdy skończy, a ty nie rozumiałeś, poproś o przekazanie treści w inny sposób, np. za pomocą gestów lub symboli graficznych. Obserwuj „wypowiedź” dziecka z uwagą. Na potwierdzenie wysyłaj mu pozawerbalne komunikaty takie jak: kontakt wzrokowy, mimika (np. uśmiech), potakiwanie głową. Uświadom dziecku, że może liczyć na pomoc wszystkich dorosłych i zawsze może się o nią zwrócić.
- ▶ Konsekwentnie reaguj na przejawy złości lub agresji ze strony dziecka, rzucanie przedmiotami, bicie. Ucz je innego sposobu okazywania niezadowolenia lub złości.

Jak do niego mówić?

- ▶ Werbalizuj działania swoje i dziecka: nazywaj przedmioty i osoby, z którymi się styka, czynności, które wykonuje lub obserwuje, itp.
- ▶ Używaj przymiotników – określaj cechy przedmiotów, osób.
- ▶ Używaj wszystkich części mowy: określaj położenie przedmiotów, ich wzajemne relacje.
- ▶ Mów wyraźnie, buduj krótkie, zwarte wypowiedzi.
- ▶ Nie zasypuj dziecka potokiem słów, wtedy lepiej będzie cię rozumiało.
- ▶ Nigdy nie „spieszczaj” wyrazów. Dziecko powinno zawsze słyszeć prawidłowe wzorce mowy. To przecież je będzie próbowało naśladować.

Działania osoby dorosłej wobec innych dzieci z grupy.

- ▶ Obserwuj, czy inne dzieci nie naśmiewają się z kolegi. Reaguj na ewentualne przejawy braku zrozumienia czy nietolerancji.
- ▶ Pomóż dzieciom zrozumieć istotę problemu ich rówieśnika. To, że mówi tak niewyraźnie lub nie jest w stanie czegoś przekazać, nie jest jego winą i nie świadczy o tym, że czegoś nie wie.
- ▶ Pokaż dzieciom, jak same mogą pomóc koledze w trudnych chwilach. Naucz je, że one także mogą podsunąć mu jakiś pomysł, by to, co chce powiedzieć, pokazać gestem lub za pomocą rysunków (symboli graficznych umieszczonych na tablicy wspomagającej komunikację). Daj im do zrozumienia, że to bardzo ważne.
- ▶ Zauważaj, akcentuj i doceniaj wszystkie wysiłki dzieci zmierzające do zrozumienia komunikatów werbalnych i pozawerbalnych kolegi.

Działania dzieci wobec kolegi z opóźnionym rozwojem mowy.

Co mogą zrobić dzieci?

- ▶ Nauczyć się lepiej rozumieć komunikaty niewerbalne wysyłane przez rówieśnika (jego gesty oraz treść wskazywanych symboli graficznych).
- ▶ Spróbować wczuć się w sytuację kolegi. Wtedy dopiero mogą pojąć, jak trudno bez wystarczającej liczby słów (lub w ogóle bez słów) precyzyjnie wyrazić swe pragnienia, tak by inni dobrze je odczytali. Dzięki temu łatwiej zrozumieją, jak ważne jest cierpliwe „stuchanie” rówieśnika i danie mu czasu na przekazanie swojej prośby lub swoich myśli.
- ▶ Uczyć się tolerancji i zrozumienia dla inności, mimo że wymaga ona także od nich pewnych zmian zachowania, np. dotyczących porozumiewania się.